

İş cinayetleri sonucunda ülkemizde, kayıtlı işyerlerinde her yıl yaklaşık 1.500 işçi hayatını kaybetmektedir. Bu verilere kayıt dışı çalışan işyerleri ve işçiler de eklendiğinde ortaya çıkan sonuçlar oldukça vahimdir. Türkiye bu rakamlarla, Dünya sıralamasında en fazla işçi ölümlerinin yaşandığı ilk üç ülke içerisinde, Avrupa'da ise birinci sırada yer almaktadır.

Yapılan araştırmalara göre iş kazalarının %98'i, meslek hastalıklarının %100'ü önlenbilir iken; gerekli önlemler alınmadığı için maalesef her yıl iş kazaları ve meslek hastalarından dolayı birçok insan hayatını kaybetmektedir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde temel amaç; çalışanların sağlığına zarar verebilecek hususların önceden belirlenerek gereken önlemlerin alınması, iş kazası geçirmeden, meslek hastalıklarına yakalanmadan, sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlanması, çalışanların ruhsal ve bedensel bütünlüğünün korunmasıdır.

İşyerinde sağlık ve güvenlikle ilgili şartları sağlamak işverenin öncelikli ödev ve sorumluluğudur. Çalışanlar da bu doğrultuda alınan tedbir ve talimatlara uymakla yükümlüdürler. İlgili düzenlemeleri hazırlamak ve uygulanmasını denetlemek ise elbette devletin görevidir. Bu ise ancak tarafların uzlaşma içerisinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin önemine inanmaları ile mümkündür.

İş cinayetleri ve meslek hastalıkları, esasen sermayenin azami kâr hırsı ve çalışma yaşamına yönelik politikaların emek aleyhine oluşmasından kaynaklanmaktadır. Küreselleşme ve neoliberal politikalar; özelleştirme, sendikasılaştırma, taşeronlaştırma, esnek istihdam politikaları birbiriyle bağlantılı olumsuz sonuçlar yaratmaktadır.

Ne yazık ki, yeni çıkarılan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu da, sorunun merkezine inen ve ona göre çözümler üreten bir yasa değildir, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iş cinayetleri ve ölümler artarak devam etmektedir. Bu yasadaki en önemli sıkıntılardan biri iş yerinde "kaza" olduğunda, sorumlu tutulacak kişilerin yine aynı işyerinde ücretli olarak çalıştırılan mühendisler olmasıdır. Yeni yasa, iş kazalarında işverenlerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaya yönelik bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde "önce insan, önce sağlık, önce iş güvenliği" anlayışı yerleştirilmelidir. Yaşanan her olaydan sonra söylendiği gibi "ölümler kader" değildir. Aksine cinayetleri sorumluları işyerinde gerekli tedbirleri almayan işverenler ve gerekli denetimleri yapmayan ilgili bakanlıktır.

Değerli Basın Mensupları

Çalışma hayatının yeniden düzenlenmesi, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, işçi ölümlerinin durdurulması için mücadele etmek, kendini emekten yana konumlandırın TMMOB'nin tarihi görevidir. Bu görevi yerine getirme bilinciyle TMMOB; iş cinayetleri ve işçi ölümlerini ülkemizin sosyo-ekonomik ve demokrasi sorunları ile birlikte bir bütün olarak ele almakta, insanca çalışma koşullarının oluşturulmasını insanca yaşama hakkı ve talepleri ile birleştirmektedir.

Ne yapılmalıdır?

Esnek ve kural dışı çalışmayı, işçileri başka işverenlere kiralamayı, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan 4857 sayılı İş Yasası ve ilgili mevzuat, öznesi "insan" olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır.

50'den daha az işçi çalıştırılan iş yerlerinde de İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının kurulması yasalarla güvence altına alınmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri bütün iş yerlerini ve tüm çalışanları kapsamalı; sektör ve kurum farkı gözetmeksizin tüm işyerleri için geçerli olmalıdır. Kurulların eğitilmiş ve yetkilendirilmiş kişilerden oluşturulması sağlanmalı ve tarafların eşit sayıda temsil edildiği demokratik yapılar olarak düzenlenmeli, tavsiye değil yaptırım gücüne sahip kurullara dönüştürülmelidir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin sunumu için belirli işçi sayısı aranmamalı; uygulamalar devlet memurları, kendi hesabına çalışanlar, tarım kesimi gibi yaptığı iş ve çevresinden etkilenen tüm çalışma hayatını kapsamalıdır.

"İş Güvenliği Mühendisliği" kavramı, TMMOB'nin belirlediği şekilde tanımlanmalı, 50'den fazla işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde "tam zamanlı" iş güvenliği mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmelidir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin kamusal bir hizmet olarak algılanması sağlanmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda çalışma koşulları arasındaki nedensel ilişkileri araştırarak ve bilimsel araştırma yapacak kurumlar oluşturulmalı, eğitim kurumları bu konuda özendirilmelidir. Eğitim ve öğretim müfredatı, orta öğrenimden başlanarak işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi verilmeli, üniversitelerin ilgili fakültelerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği kürsüleri kurulmalıdır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimine önem verilmeli, eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır. Eğitimler, ilgili meslek örgütleri tarafından verilmeli, bu eğitimler özerk olmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri, işyeri mekânı, teknoloji, üretimde kullanılan hammadde, üretilen ürün, ergonomi, çalışanların sağlığının korunması v.b. konular proje aşamasında planlanmalıdır. Üretim sürecinde kullanılan ekipmanlar ve kişisel koruyucular, ilgili standart ve mevzuata uygun olarak üretilmelidir. Bu konuda zorunlu standartlar oluşturulmalı; üretim, satış ve kullanım sırasında mutlaka denetim yapılmalıdır. Standart dışı malzemelerin piyasaya girişi ve sunumu engellenmeli ve bu konuda bir denetim ağı oluşturulmalıdır.

Meslek hastalıklarına ilişkin çalışmalar geliştirilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Öncelikle meslek hastalığı tanısının konması mevzuatı sadeleştirilmeli ve başta meslek hastalıkları hastaneleri, üniversite hastaneleri ve her ilde en az bir tane olmak üzere eğitim ve araştırma hastaneleri tarafından meslek hastalığı tanısı konması sağlanmalıdır. Silikozis örneğinden ders çıkarılmalı, meslek hastalıklarının önlenmesine ilişkin kamusal eylem planı bir an önce uygulamaya geçirilmelidir. İş kazası araştırmaları gerçekçi ve güvenilir olmalıdır. İşyerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.

Sigortasız ve sendikasıız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır.

İş cinayetleri kader değildir! İş cinayetleri engellenebilir, yeter ki bilimin ve tekniğin gereği yapılsın! Yeter ki; her çalışmanın öznesi insan olsun!

TMMOB Bursa İKK